

(intervju preuzet iz časopisa "Preduzetnik", broj 15.)

Uprkos brojnim problemima sa kojima su suočeni, inovatori u Republici Srpskoj svojim patentima plijene pažnju Evrope i svijeta. Nikada nema dovoljno finansijskih sredstava, privreda, koja bi trebala biti osnova za razvoj i primjenu inovacija je u krizi, otežana je izrada i ispitivanje prototipa, problem su skupe mašine, alati i oprema, malo tržište, postojanje monopola i sl. Svi od "države" očekuju pomoć, ali to sigurno nije jedini lijek.

U RS postoje podsticaji koji su svima dostupni. Međutim, veoma je bitno da inovator uz pomoć menadžera dođe do potencijalnih partnera i kupaca čime se povećavaju šanse da se inovacija realizuje kao tržišno prihvatljivi proizvod. Nedostaju specijalizovane firme koje rade industrijski dizajn, nedostaje i direktan kontakt inovatora sa investicionim fondovima, kaže za "Preduzetnik" Milovan Bajić, predsjednik Saveza inovatora Republike Srpske.

Kolika su trenutno izdvajanja za posticaj inovatorstvu u RS?

Inovatori u RS nisu zapostavljeni, ali dijele sudbinu sa drugim kategorijama društva. Mi imamo veoma dobru saradnju sa Ministarstvom nauke i tehnologije RS koje dva puta godišnje objavljuje konkurs za dodjelu finansijske pomoći za podsticaj inovatorstvu. Polovina tog iznosa je namijenjena za rad Saveza i sedam udruženja, a polovina za pojedinačne radove inovatora.

Visina finansijske pomoći se sukcesivno povećavala od 2006. godine i ona se sada kreće oko 80.000 KM. Na žalost, ova sredstva samo djelimično zadovoljavaju realizaciju planova rada Saveza i udruženja i podstiču inovatore da se angažuju na realizaciji svoje ideje. Ilustracije radi, srednje razvijene zemlje za razvoj i istraživanje izdvajaju tri procenta BDP, a BiH svega 0,02 odsto BDP čime je i rangirana na pretposljednje mjesto na svjetskoj ljestvici po ovom pitanju.

Koji je stepen primjenljivosti inovacija naših inovatora? Jesu li vlasnici ovdašnjih preduzeća svjesni značaja inovacija za razvoj i poboljšanje konkurentnosti?

Stepen primjenljivosti inovacija naših inovatora je relativno dobar. Dvanaest je inovacija realizovano u proizvode, a u toku je rad na istraživanju i realizaciji još desetak značajnih projekata u oblastima alternativnih izvora energije, mašinstva, elektronike, građevinarstva, poljoprivrede i ostalih oblasti. Neki proizvodi stigli su i na ino tržište.

Ipak, većina vlasnika ovdašnjih preduzeća nije u potpunosti svjesna značaja inovacija za razvoj i poboljšanje konkurentne prednosti i ne odlučuju se, ili su veoma bojažljivi prema ponudama za uvođenje inovacija u proizvodnju. Ne koriste ih, smatrajući to velikim rizikom, za koji nemaju "planirana" finansijska sredstva.

Inovatorstvo je sve popularnije kod mladih. Njeguemo li mi taj potencijal na pravi

način?

Intelektualni kapital (znanje, kreativnost, inovacije) najdragocjeniji je resurs kojim raspolažemo zbog čega je važno da se podstakne i ojača inovacioni pokret. U tom smislu, posebnu pažnju poklanjamo mladima. Već 14 godina uspješno organizujemo izložbu "INOST MLADIH", kao i radionice "Inovatorstvo i preduzetništvo mladih" za završne razrede osnovnih i srednjih škola.

Na izložbi godišnje u prosjeku učestvuje oko 500 izlagača sa 300 eksponata iz RS (BiH), susjednih i drugih zemalja, pretežno učenika osnovnih i srednjih škola, a najuspješnije vodimo na izložbe i sajmove u zemlji i regionu. Radionicu smo do sada organizovali samo u školama na području Banje Luke i bila je izuzetno dobro prihvaćena zbog čega planiramo da je naredne godine proširimo i u škole u drugim radovima RS. Međutim, dosadašnji rezultati su plod intenzivnog rada Saveza i pojedinih nastavnika-mentora i direktora škola.

Za potpuniji i kvalitetniji rad sa mladima i veći odziv škola potrebna su sistemska rješenja (efikasna rješenja za veću motivaciju direktora, nastavnika i učenika; savremena opremljenost škola sa radionicama i laboratorijama; optimalizacija sadržaja predmeta "Tehničko obrazovanje" i školovanje nastavnika odgovarajućeg profila za taj predmet, uvođenje tema "Od ideje do realizacije" i "Zaštita intelektualnog vlasništva" i to određenog nivoa i sadržaja u osnovnim i srednjim školama, kao i na fakultetima, osnivanje fondacije i centra za talente...). Poseban problem je uključivanje univerziteta, jer učešće studenata je nezadovoljavajuće.

Kraj godine je vrijeme da se sumiraju rezultati. Koje biste aktivnosti izdvojili u 2012.?

Među značajnijima je uspješna realizacija 14. Međunarodne izložbe inovacija i stvaralaštva mladih "INOST MLADIH 2012" i naučno-stručnog skupa "Tehnološke inovacije generator privrednog razvoja". Osim toga, učestvovali smo u organizaciji takmičenja "Najbolja tehnološka inovacija", na brojnim izložbama u okruženju i BiH, "Festivalu nauke Banja Luka 2012" i manifestaciji "Noć istraživača Trebinje 2012.", a obilježili smo i 156. godišnjicu rođenja Nikole Tesle u Bijeljini i Banjoj Luci.

Kakvi su planovi za 2013. godinu?

Većina aktivnosti iz ove godine nastaviće se i u 2013. Radićemo, takođe, na povezivanju i jačanju saradnje sa visokoškolskim ustanovama, institutima i razvojnim odjeljenjima uspješnih firmi, inovatorsko-preduzetničkim institucijama i agencijama u RS i BiH i van nje. Nastojaćemo da osim Ministarstva nauke i tehnologije uključimo i Ministarstvo prosvjete i kulture, univerzitete, Privrednu komoru RS, agencije, inovacione centre i slične institucije kako bi obezbijedili još značajniju podršku razvoju inovatorstva u Srpskoj.

ZAŠTITA PATENATA

U BiH postoji Institut za zaštitu intelektualnog vlasništva kao nadležna ustanova koja je regulisala zaštitu patenta kao i drugih oblika intelektualne svojine sa kojim Savez ima veoma dobru saradnju. Aktivno smo učestvovali u donošenju Strategije razvoja Instituta i imamo jednog stalnog člana u Vijeću korisnika Instituta. Problem za inovatore, kada je riječ o zaštiti patenata, nastupa nakon donošenja patentnog rješenja, kada treba platiti visoke takse. Većina inovatora, čiji patentni nisu verifikovani na tržištu, nema ta sredstva i imaju problem da održe

pravo patenta. Problem je još veći kod pokretanja i dobijanja međunarodne zaštite patenta.